

Prenumeratiuni se facu la toti dd. cores pundi ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă si corespundintiele, ca privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica

ALBINA.

Pentru anuone si alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetiriile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului câte 80 cr. pentru una data se anticipa.

Pretiu de prenumeratiune,
 pentru Austria:
 pe anu intragu . . . . . 8 fl. v. a.
 diuometate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
 patrariu . . . . . 2 fl. v. a.
 pentru Romania si strainetate:
 anu intragu . . . . . 12 fl. v. a.
 diuometate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

TELEGRAMU.

Sibiin, 15 augustu 1873 n.

Episcopulu Ivaciovicu s'a alesu astadi deputatu congresualu in primulu cercu alu Sibiuului. Romanu.

Pesta, in 16 aug. n. 1873.

Domnii magiari, ori ce facu, facu din punctu de vedere eschisivu magiaru. Interesulu loru specificu natiunale li este mai pre susu, de tôte, mai pre susu si de câtu „salus rei publicae.“ Acést'a o marturisescu densii din ce in ce totu mai respicatu si fora nici o reserva. „P. N.“ campionulu principale alu guvernului si alu partidei sale, tratandu intr'unu ciclu de articli cestiunea arondarii comitatelor, resume ca arondarea se se face astfelu, ca factorii cari pan'acuma au representatu ideia statulu magiaru, si au sustienutu si aperatu natiunea magiara, se aibe influintia de pan'acuma in mesura si mai mare; pricepe influintia d'a organisă si constitui comitatele dupa voia si placerea loru, dupa cum mai bine corespunde interesulu specificu magiaru si propagarii de magiarisere. Cu alte cuvinte: a impartii teritoriulu tierii astfelu, ca pretotindenia ei, magiarii, se fia absoluti stepanitori preste ne-magiari.

„Pesti Napló“ protesta cu indignatiune contra permisibilitatii d'a atinge cestiunea natiunaltiloru la desbaterea in Dieta a proiectulu de lege despre reorganizarea comitatelor. Ce mai totali sunt fratii magiari si ce naivi ne tienu denin pre noi! Reorganizatiunea se se esecute intru imbunatirea administratiunei publice si — precum adauge „P. N.“ — intru sustienerea si ascurarea essistintiei natiunei politice, adeca magiare, era celalalte popora se taca, se primésca jugulu dupa capu si se-ii porțe pre ei, domnii, in canuti'a suprematiei?! Ce intiepleti mai sunt magiarii la impartirea colatoru!

Deputatii natiunali la desbaterea parlamentaria a cestiunei acesteia vor avé ocaziune a-si casciga merite prin redicarea vocei loru in numele mandantiloru loru si alu dreptatii si a-si salvá onóra si auctoritatea de representanti ai poporului.

Este in natura unu principiu fundamentale, ca actiunea nasce reactiune, si cu câtu e mai mare actiunea, cu atátu e mai mare si eficace reactiunea. Cu câtu mai violinte e pasirea guvernului in contra serbiloru in caus'a loru bisericesca, cu atátu mai multa energia si resolutiune manifesta fratii serbi intru respingerea atacuriloru nelegali, si toti se alipescu lui Miletiicu cu o incredere ca nici odată pan'acuma. Septeman'a trecuta serbii din Neoplanta tienura o conferintia natiunala, sub presiedinti'a lui Miletiicu, in care intre altele, decisera cu unanimitate a cere de la ministernu destituirea actualului supremu-comite orasienescu, care „e spre daun'a municipiului si impedece poporulu intru esserciarea drepturiloru sale municipali garantate prin lege“. De am invetiă noi romanii dela fratii serbi, energia, resolutiune si loialitate!

Cestiunea congresului serbescu inca este unu nodu gordicu pentru guvern, si fiindu ca serbii, fora deosebire, preotii casi mirenii, nu permitu nici o ingerintia nelegale a guvernului la alegerea de patriarchu, patrioticulu guvernulu ascultă de suatulu diariulu Reform si are de cugetu că, daca serbii nu vor parasi tienuta loru de pan'acuma, va denumi elu prin MSA imperatulu pe patriarchulu biserice gr. or. serbescu, pentru că — dise amintit'a fôia — interesele politice mai nalte — adeca magiare — nu permitu ca unu barbatu cu sentimente contrarie nemului magiaru se ocupe o demuitate atátu de importante si influintie ca a patriarchului.

Vomu vedé, pana unde merge cutesanti'a orba si nelegala a guvernului, căci prin acést'a eventuale denumire ar

palmu si canonele bisericii si legea creata de elu insusi.

Ocuparea veduvitului scaunu episcopescu gr. cat. de Orade, inca dà destula ansa foiloru magiare, d'a se intrece in zelulu loru natiunala magiaru, recomandandu fie-care guvernului câte unu „loialu“, „bunu patriotu“ si „filo-magiaru“ pentru demnitatea de episcopu in acést'a diecesa atátu de bogata. Una fôia nesciundu pre cine se recomande, dise că, ori cine se va denumi pentru acestu „grasu oficiu bisericescu“, numai patriotu si bravu ca *Olteanu* se fia! Bravo!

Parisu, in 1./13 augustu 1873.

(Reconciliatiunea Orleanistiloru si a Legitimistiloru; conjuratiunea monarchiei europene contra Republicei.) Et quid nunc? Ce va fi acuma, dupa ce cele d'oue linii ale Burboniloru din Francia se fusionara si impacara, seu mai corectu vorbindu, dupa ce lini'a mai tenera, (Orleanistii) si nega politic'a traditionala si se supuse celei mai betrane (Legitimistiloru,) cu carea forte lungu timpu s'a totu dusimanitu si certatu? Succede-va Monarchistiloru a redicâ tronulu muceditu in Francia democratica si republicană, si a urcâ pe elu unu rege in persón'a lui Henricu alu V.? Si daca va succede redicarea tro ului, in contra vointiei tierii, avé-va alu durata, seu Francia va inscenâ o drama mai crunta si infricosiata de câtu fuse acâ trei ani nefastulu resbelu franco-nemtiescu? Aceste intrebări preocupa publicistic'a europena in generalu, era cea francesca cu deosebire.

Intrég'a Francia si intrég'a democratia este cuprinsa de cele mai infocate friguri, de frigurile unui resbelu turbatu pe mórte si viétia alu duoru principia, alu Democratiei contra Reactiunei. Acestu resbelu l'a planuitu diplomatia europena reactiunaria, conjurata contra Republicei carea ca fenicele se redica din cenusi'a sa, si numai prin intrigele diplomatiei a

potutu reesi fusiunea celoru d'oue familii pretendinte de tronu, pan' acuma dusimane de mórte un'a alteia. Intrigele in sa sunt tiesute cu una maestría adeveratu diplomatica, in câtu lumea nici n'ar poté crede că, fusiunea din cestiune, seu mai bine dicendu, subordinatiunea unui pretendinte celuia laltu, este fetulu conferintiloru secrete ale curtiloru europene, mai vertosu in sa a celoru din Berlinu si Petropole! Daca in sa scrutamu mai de aprôpe caus'a intemplamentelor, atunci nu ne vomu mirâ, că asia de iute succese acea fusiune intre pretendintii de tronu. Inca dela instalarea Republicei conspira diplomatia europena cu Monarchistii din Francia contra libertatii si democratiei, era septeman'a trecuta ambasadorile Russiei enuncia că Carlistii, adeca Monarchistii din Spania es porța resbelu in contra Republicei, se se considere de parte beligerante, pre basea conventiunei de Geneva, si deci poterile europene potu se tramita ambulantie la fruntaria Spaniei pentru ajutorarea celoru vulnerati dintre Carlisti! Precandu numit'a Conventiune se referesce numai la resbele internatiunale, respicatu si espresu dispunendu unu articulu din ea, cumca ori ce felu de ambulantie ale poteriloru straine in favorea uneia seu alteia din partile ce porța resbelu civile, ar fi o flagrante violatiune a dreptulu internu alu unui poporu! Apoi au nu si Anglia cea multu laudata pentru liberalismulu ei, au nu si ea conspira cu Carlistii din Spania contra Republicei, dandu-li arme si munitiune? Tôte cele ce se intempla in Francia in contra Republicei, se facu in contielegere cu potentatii europeni, si cu ajutorulu aces'ora. Si incuragiatu de Reactiunea europena dechiarâ Broglie, presiedintele ministeriului lui Mac-Mahon, că de la 24 maiu in coccia s'a inceputu resbelu intre Radicalismu, adeca Republica, si Monarchia, si se va continua pre viétia si mórte.

Ei bine; fusiunea intre cele d'oue

FOISIORA.

Lupt'a pentru essistintia.

Luptele se mai facu si pentru ôre care obiecte necesari, utile seu placute, căci fierare animalu este unu egoistu perfectu si mata a trafi bine si a se intinde in detrimentulu altuia.

Cine dar reusiesce si ese triumfatoru in asta lupta? Nainte d'a raspunde la cestiune, trebuie se luamu in considerare d'oue legi ale naturei spre a intielege rezultatulu luptei.

Prim'a lege este a *ereditatii*. Ea se raporta la acestu faptu, că intr'un modu generalu copiii sémena cu parinti seu cu mosii loru si mostenescu din calitatile seu defectele loru.

A d'oua lege consta in aceea, că d'eca copiii sémena cu parinti loru, ei nu le sunt simtiti si că copiii acelor'a si parinti nu sunt simtiti intre densii, adeca n'ad toti aceasi valóre fisica si morala.

Asta a d'oua lege se numesce legea *indiferentiei seu a variabilitatii*. Intr'adeveru testulu o aruneatura de ochi spre a se convinge cineva, că nici unu individuu nu este intru tôte asemenea altuia din aceasi specie, si nici unu copilu nu sémena parintiloru sei intr'unu modu absolutu prin forma si dezvoltarea corpului, prin poterile fisice si morale, si talente naturale; si acést'a se vede in multa la omu decâtu la animale.

Animalele alérga in tôte partile, vené-

dis, pandescu, spionedia si din tôte aste combinatiuni resulta o *concurrentia*, care nu e altu ceva decâtu lupt'a pentru esistentia.

Se intielege că asta lupta trebuie se fia mai puternica intre individi de aceasi specie, seu celu pucinu tienendu de specii vecins, pentru cuventulu că aste animale se intenescu p'acelasi teremu si că intre densele concurrentia trebuie se fia pré activa spre es. lupt'a paseriloru de préda intre densele si intre galinacele cu cari se nutrescu. Lupta fora mila, căci pretutindeni unde unu individuu ia locu, unu altulu trebuie se ceda.

Principal'a cauza a acestei lupte este, fora indoiéla, nutrimintulu, in sa nu este numai acést'a; lupt'a se face si pentru tôte conditiunile de esistenta in generalu, pentru totu ce tiene de viétia.

Natur'a, o mai repetimu, in marea ei prevedere a combinatu creatiunea cu destructiunea, ca se se compenseze iutre ele reciprocu. Dar d'eca individulu este fragilu, specia este fecunda, s'a potutu dice cu dreptu cuventu că *individii sunt muritori; specia e nemuritoria*.

Nu avemu nevoia se ne intrebamu, eari sunt obstacolele cari se opunu la liber'a dezvoltare a speciiloru animale.

Ele sunt multiple: Mii de oua peru mai nainte de a fi fecundate, altele dupa fecundatiune; pe langa animale cari urmarescu se nance ouele altor'a, sunt altele cari pandescu miclele animale candu nascu si le distrungu; câte alte circumstantie nefavorabile dezvoltarii si inmultirii loru se adaugu la aceste si cu

câtu sunt mai tinere, cu atátu viétia loru este mai in periculu. Cu tôte astea unu mare numeru de individi din fie-care specie triumfedia de nenumeratele pericole ale juneticii si ajungu in etatea adulta; atunci ei potu singuri se-si caute nutrimintulu.

Agentii esterni, aerulu, ap'a, nutrimintulu, locuintia, natur'a pamentului si clim'a, essercita o influintia puternica asupra dezvoltarii si modificarii animaleloru; d'aceste medilóce s'au servitu crescetorii viteloru si au produsu felurimi de rase de animale. Ereditatea si variabilitatea se limitédia reciprocu: cea d'antaiu sustiene specia, cea d'a d'oua sustiene principiulu renovatiunii in natura.

Neegalitatea calitatiloru individeloru, luati in parte, are o forte mare importantia in lupt'a despre care vorbimu. Este evidentu că victori'a va fi a acelor'a cari se distingu printr'o calitate utila la lupta, fie vorb'a d'o mai mare perseverantia seu de ori ce alta proprietate folositoria. Dupa cum circumstantiele esterne variédia, calitatile cele mai diferite potu deveni favorabile. Individi favorisati vor conservá viétia loru in mai mare numeru; pe candu toti ceialalti vor peri, ei se vor reproduce, si trasurile loru principale se vor transmite la urmasi. Astfelu calitatile se transmitu din generatiune in generatiune si ras'a urmatória devine prin lupta superióra celei precedinte sub multe raporturi.

Precum se lupta individuu cu individuu, asia se lupta si societati de specii diferite seu d'aceasi specie, precum furnici cu alte furnici, societati de albine cu alte albine.

Plantele inca se vatema unele p'altelu candu se intalnescu pe acelasi teremu, cautandu acelasi nutrimintu. Efectele luptei se manifesta in fecunditatea si vitalitatea progenituri atátu in regnulu animalu, câtu si celu vegetalulu.

De la animale si vegetale se trecemu la omu. De cum se nasce, omulu este intr'o lupta permanenta pentru essistenta sa atátu cu elementele naturei câtu si cu societatea in care traesce: primulu tipetu de durere ce scóte copilulu simtindu aerulu in plamani, candu incepe a respirá, este primulu semn alu luptei.

II.

Acelesi legi cari sunt in vigóre la animale, domnescu si asupra vietiei omului, cu tóta actiunea perturbative ce inteligentia sa arunca in natura. Si aci gasimu o lupta continua pentru essistenta, care nu este mai pucinu inversiunata si mai pucinu ostenitória de câtu la animale.

Omulu primitivu, голу, fora arme, fora esperientia, se lupta cu elementele naturei, cu animale feroce, cari i disputa préd'a. Intr'acestu lungu resbelu, aspru, desperatu si crudu, tôte avantajiele erau din partea naturei, si cu tôte acestea omulu triumfa pentru că puterea spiritului, de si necultivatu, i veniă intr'ajutoriu.

Antáiele trebuintie simtite, trebuintiele mancării, arma pe omulu primitivu cu unelte grosolane de lemn, de pétza, de feru, in lupt'a sa pentru essistenta, cu cele-alte ani-

partide pretinzând de tronul a succesu, atrebarea acu este că, succede-va redicare a unei monarhii concrete? Căci Bonapartistii dechiară prin organul lor oficial „Ordre“ cumca Franca nu pôte fi decât: s’u Imperatia, s’u Republica, Regatu in sa nici odata,“ adeca s’u ei stepanitori s’u totu poporul! Acesta dechiaratiune este unu solenu protestu contra Orleanistilor si Legitimistilor si — consalatiunea Republicanilor, căci aceste două partide fusiunite fora Bonapartisti nu potu face o majoritate in Adunarea natiunala pentru a proclamă Monarchia regale. Dar s’u supunemu că Henricu alu V. se va sui pe tronul, cum va ratifică apoi tier’a fatala conclusiune a Adunării proclamatōrie de Monarchia? De securu că prin unu puternicu: Nu, si va proclamă solenelu Republica; căci poporul francesu, mai vertosu de candu vede cu ochii conjuratiunea monarchistilor, este resolutu pentru Republica si uredese Monarchia si intregelu clerulu catolicu; elu accepta resbelulu dechiaratu de ministrulu presiedinte, in numele Reactionarilor si despotilor europeni, si se va luptă pre vietia si mōrte!

G. M.

Beellu, in iuliu.

(Nu s’u de mirare că ne persecuta contrarii nostri avitici, candu si unii dintre ai nostri, si chiar dintre conducatori poporului ne persecuta si inca intr’unu modu profunu.) Este cunoscutu onoratalui publicu, cumca in cottulu Bihorului, cottu in precumpenintia romanu, limb’a romana inca nu e introdusa de limba oficiala comunala. Reuniunea politica a romanilor din cottulu acest’a deci in adunati’a sa dela 18 noiembrie 1872 emise din sinulu seu o comisiune, pentru elaborarea unui apelu in causa introducerii limbii romane de limba oficiala in administratiunea comunelor romane. Totu in acca adunati’a s’a emis unu fide-care cercu administrativu din cottulu nostru căte unu „comitetu cercutu“, cu scopulu d’a face pregatirile necesari pentru realisarea dorintiei comune. si folosirea dreptului nostru garantatu prin lege. Acestu comitetu avea deci a comunica si aplică amintitulu apelu si a se consultă cu intieleginti’a si fruntasii din senguratecele comune, indemnandu omenii pretotindenti a lucră cu totii intru realisarea intentiunei Reuniunii. De membru unu atare comitetu — pentru cerculu Beeliului — sum si eu subscribulu alesu.

Dupa constituirea comitetului, dlu Ioane Capitanu, ca presiedinte convocă pre d’ia de 16 iuniu preotimea si membrii repre-

zentantiloru din comunele apartinente notariatului cercualu de Comanesci, in Hasi-masiu. Adunandu-ne aci in localitatea scōlei, veduramu reprezentate tōte comunele cercului, afora de Comanesci, unde pastorirea turmei e incrediuata preotulu Nic. Stanu carele numai elu seuguru cu judele primariu a venitu la adunati’a. Presiedintele cetindu si aplicandu apelu, poporul eră asia de insufletitu, încātu decretă cu unanimitate limb’a romana de limba oficiala in tōte comunele. Subscribulu facendu protocolulu am rogatu pre totii preotii si judii com. s’u subscrie si intarēca fiecare cu sigilulu loru oficialu. La acest’a preotulu Stanu — unu deobligatu servu alu notariului Helnapy — pentru coneventi’a acestuia in privinti’a relatiuniloru intime ce intretiene cu muierema sa — mi reflectă că pre judele din Comanesci s’u nu-lu provocu, căci elu nu se invoiesca la decretarea limbii romane de limba oficiala. Dupa finirea actului importantu acestu retacitu parinte in mania sa asupra mea me apostrofă, in casa ven. parinte Paulu Papp, si in faci’a mai multoru st. persōne cu nesce spresuni murdarie, a caroru reproductiune bunacuvinti’a n’o permite. Ansa in aceste degradatōrie spresuni — ce le comunicu sub 7. on. Redactiuni (ne ingretiosiamu de ele. Red.) — i-a datu enunciatuinea mea că: „Toti acei preotii, cari nu conduc spre bine poporul, nu merita prescur’a romanului!“

Prin această antinaturală și spurcată portare parintele Stanu s’u s’u dobendēca grati’a notariului magiaru Holnapy, căci la acest’a i se face deminētia si la elu i se face sēra, farmecatut fiindu de soci’a lui.

Destulu de tristu că unu preotu romanu pentru placheri sensuali — pre cale nepermisa — lucra in contra poporului; căci daca elu la alegerea de notariu nu falsifică siedulele de votisare, nu Holnapy, ci unu bunu romanu se alegea asta primavēra de notariu cercualu in Comanesci; s’a facutu in sa sluga buna notariului magiaru si sclavu — notarescu. —

Gavrilote, inv.

Agnita, (Trannia,) in iuliu 1873.

Abusuri si nelegalități comise in Archidieceza din partea unor’a din Cleru.

Nu este datin’a nōstra a seduce si a dă on. publicu cetitoriu informatiuni false despre faptele, cari se comitu si s’u comis din partea unora din clerulu nostru credintiosu; nu am avutu nici avemu intentiunerea, de a dejeti pe cineva si a-lu invinovati pre nedreptulu, ci suntemu si am fostu accia, cari pre carări licite si legali ne-am opusu ori si unde fora nici o ofiēla nelegalitati si vitialoru comise, combatendu-le cu argumente tari si

neresturnavere, pre calea prescria de lege, cu acelu petitu adesea poftoritu: „ca si in protopresviteratulu „Agnitei“ — care cuprinde scaunulu Noerichului, alu Cincului-mare si o parte din comitatulu Albei-superiore — s’u se alēga unu protopresviteru definitivu dupa tenorea statutului organicu si s’u se introduca tandem aliquando er’a dreptati si legalitati in cauzele nōstre bisericesci-scolari si fundatiunali in intielesulu legiloru positive pentru noi toti obligatōrie, esiendo odata din urgisitulu si nefericitulu provisoriu antistatutariu, care ca atare nu se află indemnatu a se supune definitivulu legi bisericesci. —

In zadaru au fostu si este tōta drept’a nōstra stradiuntia, căci ven. Consistoriu archidiececanu inca din anulu 1869 incōci a procesu faci’a cu tractulu nostru intr’unu modu fōrte superatori si vitregu, încātu vōcei nōstre pan’acuma suprimate, trebue s’u dāmu espresiuene. —

Spre comprobarea celoru afirmate, vom incercă a dā unu rapo tu fidelu si exactu, in modu citu se pōte de obiectivu si in ordine cronologica despre cele mai principali fapte prin unii din cleru cauzate in dau’a tractului, a bisericii, scōlei, poporului si clerului nostru credintiosu. —

Constatāmu că in lupt’a nōstra portata de la anulu 1869 incōci in modu apertu, tōte otaririle ven. consistoriu arch. referitōrie la cauzele nōstre tractuali si locali sunt aduse sub Presiedinti’a *Preocupōriei Sub Parintelui vicariu archidiecec. si archimandritu Nicolae Popea*, — pentru a carui redicare pre scaunulu vacante metropolitanu se incōrda „Tel. Rom.“ si „Ungarischer Lloyd“, cu atāta emfasa, fortia si lauda vana, pare că sunt ambii doi deochiati. — care asiadara directe ori indirecte a contribuitu si contribuesce, fōrte multu la miser’a nōstra stare esceptiunale, potemu dice fora asemenea.

Preocupōriei sa, parintele vicariu arch. si archimandritu Nicolae Popea, de unu indelungatu tīmpu incōci a administratu protopresviteratulu nostru in două ronduri, cu pucina intrerupere. —

Facendu-i această administratiune in-greunare in oficiulu seu, vedemu, că in loculu seu denumesce de adm. protopopescu pe preotulu din Noerichiu, Grigoriu Maieru, unu omu fora cualificatiune teoretica, fora insusiri eminenti, care nici norm’a cea vechia n’a absolvat’o si fora e meritu pre terenulu bisericescu si scolaru.

Despre activitatea acestoru protopresviteri si deosebit’a loru harnicia, precum si despre meritele loru din această perioada, nu vorbesce nici unu monumentu viu, nici o scōla si nici o biserică, asia încātu noi nu potemu inregistra nici o fapta complinita spre mari-

rea bisericii lor si scōleloru nōstre tractuali. —

Administraturu Grigoriu Maieru cu saraciele lui de sciintie si cunoscintie, comitiendu grele deliete in administratiunea tractului nostru, vedemu c’-si pierde si mananca domni’a — care l’a fostu ingamfatu pre tare — ca tieganulu biseric’a.

Ven. cons. arch. nainte caruia a venitu aretările despre faptele comise in detrimentulu tractului nostru, cercetandu tōb’a, prin conclusulu adusu in 6 aprile 1865 sub nru 230 consist. din motive fōrte ponderōse a destituitu pre parintele Grigoriu Maieru, din administratiunea acestui tractu, incredintindu preotulu celui tineru, Ignatiu Mandocea din opidulu Cinculu-mare, care, superbu de acestu postu onorificu poste, asteptate dobenditu, s’a naltiatu pre tare, pentru ca in atātu mai mare eclatu si pōta cadē, ba in urma deveni, predomniu de patim’a lacomei si betiei, unu omu neuferibilu, care tractă preotimea tractuala ca pre nisce servi supusii si nu află margini in potestatea lui incredintiatu si nici avea temere de Ddieu si de omeni, comitiendu fapte vatematōrie de moral’a crestinesca, cadiendu, pre cum diseraamu in urma si in vitulu betii, care in finea lunei noiembrie 1869 i-faci fine scurtei si primesdōsei domnie; căci, voindu elu spre o serbatore legata a calatori la „Halmagi“ s’u faca o candidatura, care, dupa lege, ne-tienendu-se această comuna de tractulu nostru, s’a competatu protopresviterulu Rappei, (Cohalmului) si nu lui I. Mandocea, — in valea „Rodbavului“, una diurnitate de — ora departare de Cinculu-mare, in beti’a lui cea cumplita si inpusca faci’a, si-si sfarmă cea mai mare parte din falc’a cea din josu si două degete de la mam’a stanga pentru totu deuna, încātu este fōrte uritu diformatu din afora, era pronunsierea lui e astfelu de respingetōria, încātu aspectulu si audiulu lui te ingretiosieza.

Mutilarea si beti’a acest’a, dēca s’ar observă strinsu sautele canōne, cu care bucina astadi multi in lume, pre basea can. apost. 23 si 42 ar fi trebuitu s’u involve delaturarea din functiunile preotiesci. —

Dupa caderea acestui administraturu protopresviterale, care nu pōte aretā nici o fapta severita in favorea binelui comunu tractualu scolaru si bisericescu, vedemu tractulu nostru era ocupatu prin parintele protosincelu Nicolae Popea, care viniā căte odata pre anu cu grab’a in visitatiune canonica dintr’unu satu intr’altulu subscriendu protocollele botezatiloru, mortiloru si socotelele anuali asia precum le află, fora multa censurare, încātu nici despre activitatea acestui postoriu protopresviteru nu avemu de a in-

male mai selbatice si mai puternice de cătu densulu.

Si la omeni, ca in tōta scar’a animala, mobilulu principalu alu luptei fu nutrimentulu.

Apoi dēca in lumea animaleloru alimentati nea nu este exclusivu sengurulu objectu alu luptei, si mai pucinu insocietatea umana nu putemu considerā fōmea ca sengurulu mobilu alu luptei pentru essistintia. Aici inca luptele cele mai sangerōse se facu pentru posesiunea unei fiintie adorate.

Schiller justifica pre bine cele două mari resorturi ale umanitati: „Asteptandu ca filosof’a s’u mantiena intregulu edificiu alu lumii, ea se sustine prin mobilulu fōmei si alu amorului. Fōmea si amorulu sunt principalele cause ale luptei.“

Gratia innaltei positiuni a omului, se mai adaogu multe alte lucruri cari facu parte din medilōcele sale de essistintia; cu cătu gradulu de cultura este mai naltu, cu atātu, pe langa strictele necesarie ale essistintiei, se adaoge o multime de accesorii. Asia vedemu interesele cele mai diverse, atātu materiale cătu si morale, intrandu in jocu, si pre omu luptandu se pentru o ideia pentru o opiniune, nu cu mai pucina perseverantia, de cătu pentru pana de tōte dilele.

S’au vediu in anticitate multi barbati ilustru, cari s’au luptatu in tōta vietia lor ca s’u faca s’u triumfe o ideia ce au crediut’o ei folositoria umanitati: exista asemenea si in societățile moderne barbati distinsi, devotati binelui publicu, cari se lupta, si se lupta

cu perseverantia, pentru o ideia, pentru o credintia, cu tōte obstacolele ce intempina.

Si precum in lumea animaleloru coloru de aceasi specie s’u de speci apropiate se lupta cu mai multa violentia, pentru că cauta acelesi medilōce de a trai, asemenea si in societatea umana luptele cele mai crancene se facu intre omeni cari au aceasi meserie, aceasi specialitate, cari prin urmare cauta acelesi medilōce de essistintia.

Feluritele medilōce intrebuintate spre a ajunge la acestu scopu constituie aceea ce numimu *concurantia*; ceea ce la poporale barbare se face prin violentia si amoru, la poporole civilizate se facea prin *concurantia*.

In toti tūmpu si in tōte locurile omulu s’a supusu totu dē un’a ori celui mai puternicu ori celui mai avutu, ori celui mai invetiatu, ori celui care a avutu alte calități super iōre; acest’a s’a vediu de la inceputulu societătilor primitive.

Asta lupta continua, durerōsa sub mai multe raporturi, pōte in adeveru s’u intristiedio pe ori ce filantropu, dōra pentru acest’a trebui-va s’u dorimu a-nu mai fi lupta? De securu că nu.

Ce ar fi vietia fora lupta? Eta ce dice unu filosofu modernu in privinti’a acest’a, si cu dreptu cuventu: Suprimati lupt’a vietiei, nesicurantia scopului, posibilitatea nenorocirii si a ruinei, si redicati totu odata silintiloru omu lui celu mai mare boldu.

In acelasi tūmpu tōta activitatea ar lanceci, s’ar stinge sentimentulu propriu sale fortie, de unde resulta sensatiunea placerei si a bucuriei ce simte cine-va d’a fi.

Vietia ar curge intr’o monotonia uricioasa, fara atractiune, asemenea miscariloru unui orologiu, pentru că totu ce se intempla ar fi cunoscutu de mai nainte. Dara tocmai multiplicitatea posibilitatiloru, s’u cum se dice, a intempariloru, face bucuria vietiei, si astfelu casurile nenorocirii nu sunt de cătu conditiunile necesare cari prepara realisarea fericirii.

Ne am reconciliā inca mai multu cu această lupta, dēca vomu mesurā mai exactu consecintiele sale. Gasimu atunci că, precum in concurentia comericiului si a industriei adeverat’a superioritate in materia si in spiritu castiga totu dēun’a pana in sfersitu victori’a, asemenea si pe teremulu mai naltu, ori care ar fi esceptiunile isolate, binele triumfedia in contra reului, adeverulu totu dē un’a ese la lumina, si dreptulu venane dreptu.

S’u venimu la lupt’a poporaloru si a raselor. Precum se luptă individuu cu individuu de aceasi rasa s’u de rase diferite, asemenea se lupta si unu poporu cu altulu pentru esistentia loru nationala si politica.

Studiulu comparativu alu raselor speciei nationale si politice umane este o sciintia noua, si in epoc’a de facia antropologistii se ocupa cu seriozitate despre raporturile raselor intre densitate, urmarindu filatiunea lor in intunereculu timpuriloru, cercetandu pana la ce punctu legile naturei gasescu aplicatiunea lor pe teremulu istoriei si alu politice, căci eta unu faptu ce nimeni nu pōte negā: destinele poporaloru sunt subordonate la două cause cari essercita o influentia pu-

ternica nu numai asupra vietiei materiale, dar inca si asupra vietiei intelectuale si morale:

1. Natur’a pamontului, clima si positiunea geografica;

2. Genulu innascutu si obiceiurile traditionale ale fie-carei rase.

Istori’a poporoloru primitive, a poporoloru numite selbatice ne presinta esemplu de mare interesu in asta cestiune.

Istori’a generala, care totu odata este istoria civilizatiunii, pucinu s’a ocupatu cu aceste popōra, si totu ce scinu despre densle, este in realitate o concu ista a sciintiloru naturale, a *antropologii*; cele mai multe dintr’aceste popōra nu ne sunt cunoscute de cătu de la descoperirea lunei noue, a Americi, Australiei si a insuleloru din oceanulu pacificu, adeca de 2, 3 s’u 400 de ani celu multu, si n’au devenitu obiectulu cercetariloru scientifiche, de cătu candu s’a vediu cu miran sōrtea tragica ce li-a ajunsu.

Canduu, pentru prim’a oara, Europei calcara pe continentulu Americi de nordu ajunsera in Australia, Tasmania si in nemeritate insule din Oceanulu pacificu, tōte aceste tieri erau locuite de omeni veseli si satorosi; d’atunci aste glōte au disparutu cu repediciune intr’adeveru spumantatōria.

In insula Van Diemen (descoperita in anulu 1640) nu e multu tūmpu de candu a muritu ultimulu indigenu. Peste pucinu vomu pōte dice totu asia si despre populatiunea continentului australianu. Ce au devenitu merōsele oarde de omeni posii din America

registra nici una fapta pentru binele acestui tractu, unde este si a fostu din partea clerului. nu scim din ce semnu de recunoscintia, alesu de deputatu atatu la congresulu nostru metropolitanu catu si sinodulu archidicesanu. —

Cu introducerea constitutionalismului bisericescu in provinci'a nostra metropolitana gr. or. se facu era schimbare in administratiunea protopresviteratului nostru, din cauza ca p. protosincelu Nicolae Popea, alegendu-se din partea sinodului arch. in sedintia a IX. din 27 aprilie 1870 de asesoru in senatulu strinsu bisericescu si denumindu-se de Escelenti'a Sa parintele Metropolitu, acuma in Domnulu repausatu de vicariu archiepiscopescu, trebui era se depuna administratiunea tractului nostru. —

Prin cerculariulu din 13 iunie 1870 nr. 51 prot., a conchiamatu sinodulu protopresviteralu pre 21 iuliu 1870 in Nocrichiu, spre a se pot' prim'a data organisa acestu tractu in modu definitivu pre bazea statutului org. — In acestu sinodu s'a alesu scaunulu, comitetulu si epitropia protopresviterala. — Comitetulu protopresviterale a tennutu numai decatu sedintia pentru scrierea concursului in sensulu statului org. spre a se ocup' si postulu de protopresviteru in modu definitivu, — firesce totu sub presiedinti'a vicariului archiepiscopescu.

Saltamu de bucuria ca dora acuma vom esi odata din provisorium, celu multu urgisitu, si aveamu dreptu la acesta sperantia.

Dorere insa si era dorere, ca concursulu scrisu in „Tel. Rom.“ a fostu asia de lacsu, incatu pre bazea acestui concursu au fostu indreptati a compet' la postulu de protopresviteru si normalisti, precum este Grigoriu Maieru, preotulu din Nocrichiu si alti individi necalificati, si nu numai aceia, carii se da indreptatiti in intiesulu statului org. Astufelu de lucru noi nu l'am tennutu si nu-lu tennemu compatibilu cu legea si cu positiunea presiedintei comitetului protopresviteralu de atunci — ast'a este convingerea nostra de la care nu ne potemu abate in) respectu cu aceia ce au urmatu mai tardiu. —

Multu vorbia inca pre atunci, ca concursulu s'ar fi scrisu apriatu cu acela scopu ca multu doritulu si placutulu fostu adu Grigoriu Maieru se pota concurge la acestu postu insemnatu, din care pentru rusinea ce a facutu tractulu si nu numai de flori de maru fu desistitu in anulu 1865, chiar prin venerab. consist. arch. dupacum am aretatu mai susu. —

Pre 29 septembrie 1870, se conchiam' modulu protop. inmultitu in opidulu Agnita, centrulu tractului nostru era sub presiedinti'a p. vicariu arch. Nicolau Popea. — Dintre

candidati seu competnti au capetatu voturi ambii fosti administratori Grigoriu Maieru si Ignatiu Mandocea, precum si Nicolau Prosteanu teologu absolutu, juristu absolutu, prevediutu si cu essamenulu de statu judicialu teoreticu, si cu cele mai eminente atestare despre calificatiunea lui teoretica si practica.

Dorere insa, ca alaturea cu acestu candidatu eminentu, s'a admisu si cei alti doi suspinsi administratori protopopesi, carora a buna s'ema nu li s'au datu voturile pentru naltela loru sciintie.

Dupa alegere substernendu-se actulu electoralu la ven. consistoriu arch. aveamu buna garantia in venerabilulu acestasi ca aflandu-se la naltimea misiunei sale, fora predominire de patime si in intiesulu §lui 53 astatut. org. va intari de protopresviteru definitivu pre celu mai calificatu dintre cei alesi, ori deca nu vor fi intrunitu nici unulu din cei trei candidati calificatiunea de lipsa, ven. acela si va respinge intregu actulu electoralu si va decide noua descriere de concursu amesuratu legei, ca se nu pota compet' la acestu postu si individi necalificati dupa lege. — Noi asia soimu, ca in dreptulu de intarire se cuprinde si dreptulu de respingere. —

Ce se te miri!?! —

Ven. cons. arch. sub presiedinti'a p. vicariu archiepiscopescu N. P. si totu odata protopresviteru alu tractului nostru, in sedinti'a s'a din 19 novembre nro 936—1870 pre bazea actului de alegere denumesce acuma a doua ora, eu ignorar ea decisulu acelu asi ven. cons. arch. din 9 aprilie 1865 nro 230, pre preotulu din Nocrichiu de nou administratoru protopopescu, er pre candidatulu Nicolae Prostenu, celu mai calificatu competintu, pre bazea canonului 10 sardichianu ca ne aptu lu respinge. —

Frumosu lucru! —

Acestu actu, dupa a nostra modesta parere, pre bazea legei nu pote se fia fostu exactu, si de aceea unu numeru insemnatu de comune, prin mai multi deputati ai sinodului protop. au insinuat si predatu contra acestei otaxiri unu recursu colectivu motivatu la ven. cons. metropolitanu. —

Acestu actu de denumire a lui Grigore Maieru de adm. protop. ne a indignatu forte, vediendu ca ven. consist. arch., ne a portatu de nasu ca pre nesce omeci necapaci, prin forme constitutiunali, ea apoi in fine cu mai mare sfara se se puna era preotulu Grigoriu Maieru pre vecia de admin. protop. si de presiedinte alu forului de justitia a primei instantie in cause bisericesci-judecatoresci! —

Elu, unu normalistu, ne-absolutu de norm'a cea vechia, fora capacitate si sciintiele de lipsa, se ni fia forulu nostru!?

ord? Impinse pana la tiermurile apusene, astepa si ele perirea loru. Ca printr'o fatalitate ce nimicu nu pote inlatura, insulele alta data atatu de populate in marile despre media-di devinu deserte, si antropologistii observa cu mirare ca multe triburi au disparutu nainte d'a le fi potutu studia mersurile, originea si organizatiunea loru.

Asia rapede este ruin'a acestoru popora candu au intratu in contactu cu Europeni, in catu s'ar paré ca nu se pote explica prin cause naturale, si indigenii din Noua-Selanda credu cum ca suflarea Europeanilor le da morte.

Care se fia causa acestui destinu tragicu?

Pretutindeni unde armatele europene, disciplinate, formate si crescute in sciintia armelor si avendu mediloce superioare de atacu, s'au intelnitu cu ordele selbatece, imbracate cu armate, neluptandu-se decatu cu poporulu fisica, rezultatulu luptei a fost totu deun'a in favorea celor d'antaiu.

Dara, deosibitu de asta decimatiune directa pe calea rebelului, indigenii disparu in un modu inspaimantatoriu pretutindeni, unde se stabilescu Europeanii.

Caus'a sta in lupt'a pentru esistintia ce mare parte fora versare de sange, carei rezultatulu ni provoca seriose reflexiuni asupra causeru cari au produs'o.

Sub toporulu invingetoriu de rasa, padurile seculare se rarescu, ventulu se naltia, turmeloru de boi si de berbeci se toniloru, si pucinu cate pucinu copilulu

naturei da inderetu naintea civilizatiunii care naintedia.

Dar pe langa causele principale ale disparitiunii poporeloru selbatice trebuie inca se adaugemu multe altele, precum morburile epidemice si contagiouse carora devinu preda acesti nenorociti indigeni necapabili d'a se garant'a.

Afara de totu ce am disu pana aici, este inca unu principiu ce nu treoue perdutu din vedere: *Natur'a nu face saltu*, adeca totu in natura este rezultatulu desvoltarii unei cresteri incete, gradate si conformu unoru legi determinate si stabilite; complectulu ese din ne-complectu, perfectulu din neperfectu, marele din micu. Totu asia este si in desvoltarea poporaloru. Tote poporale civilizate au fostu alta data selbatici si au devenitu cea ce sunt in decursulu secoliloru printr'o desvoltare penibila si succesiva. Spre essemplu ce erau Scandinavii, Galii si Elvetianii primitivi in comparatiune cu cei de asta-di! — Cam traiau societatile omeniloru ante-istorici prin visuini asemenea cu acelea ale castoriloru, si de ce arme se serviau!

Unu poporu selbaticu care intra in contactu c'o civilizatiune superioara. trebuie se pera curendu si fara se fi fostu preparatu; more in atmosfer'a europena cum dice indigenulu din Noua-Selanda.

O mare perturbatiune se produce d'o data in vietia estera a corpului prin schimbarea nutrimentulu, imbracamintei, locuintiei si manierei d'a trai.

Ca se luamu unu singuru essemplu, locuitorii din insulele despre Sudu, vanitosi si

Recursulu nostru datu dupa lege la v. consistoriu arch. spre innaintare la ven. consist. metropolitanu, pana astadi nu s'a resolutu, si de aceea ne-am veditu necesitati a-lu publicu estu anu ca in nrii „Gaz. Transilvaniei“ 31 si 32 se se veda pre largu relevantele nostre motive bagate intrenulu. —

De trei ani de dile asteptamu, ca iudeii pre Mesia, resolvirea recursului nostru din partea ven. consist. metropolitanu, precandu Grigoriu Maieru, forulu nostru, in contielegere cu fostulu lui colega de una si aceeasi conditiune, domnesce in fapta spre cea mai mare paguba a tractului nostru, casi unu protopresviteru definitivu, si precum se aude, cu Ignatiu Mandocea si-ar fi castigatu o mare vedea antea ven. consist. arch. in catu acela si numai loru li-ar da credientu in tote afacurile nostre besericesci-scolari si fundatiunali. —

Ambii o spunu in publicu, ca stau intr'o legatura strensa cu parintele vicariu archiepiscopescu, care li ar fi promis totu posibilulu si spriginu, in catu ei ar pot' fi ascurati ca, pana va fi pre curios'a sa in fruntea oearmarii basericesci nu li se va sluti nici unu firu de peru pre capu. —

Noi asia ceva nu potemu crede de la o atare nalta persoana, dara faptele ne combatu credinti'a nostra si o stigmatiedia, precum vedemu, de credinti'a desierta.

In recursulu nostru colectivu, amu doveditu pana la evidenti'a necapacitatea lui Grigoriu Maieru si imposibilitatea lui de a mai pot' fi o data administratoru protopopescu.

Am constatatu ca Nicolae Prosteanu a intrunitu numai o minoritate de voturi precandu maioritaea a intrunit'o Gregoriu Maieru, care pentru ascurarea voturiloru de la membrii sinodului cercalu, a bagatu man'a afundu in punga, caei a fostu pregatitu unu prandiu stralucitu la otelulu de la „Sancta Agneta,“ cugetandu in sine, ca aceste spese si-le va rebonifica de la populatiunea tractuala. — Este faptu, ca ven. consist. arch. insusi a recunoscutu necapacitatea lui Maieru, candu dice, ca elu „nu posedie in mesur'a cuvintioasa calificatiunea sciintifica receruta de timpulu presiente,“ si totusi ven. acela si in man'a lipsei acestei calificatiuni lu denumi de adm. protop. si nu intari pre N. Prosteanu de protopresviteru definitivu, care in vr'o cateva dile ar fi potutu letne satisfacé si vechiulu canonu 10 din Sardichia, pre a carui basa s'a pusu ven. consist. arch. la respingerea lui N. Prosteanu si la denumirea lui Grigoriu Maieru de adm. protopopescu.

Vedemu ca si astadi se aplica canonulu 10 alu sinodului din Sardichia, in man'a statutului org.

Motivele recursului nostru au fostu pr langa dovedit'a necapacitate a lui G. Maieru si otararea ven. consist. arch. din 9 apr. 1865 nr. 230 prin care acest'a l'a desistitu din postulu de adm. ppescu si l'a inlocuitu cu alta persoana, era necapace de acestu oficiu ierarhicu, care dupa unu restimpu de 5 ani de dile o pati casi antecesorele seu.

Am doveditu cumca toema ven. consist. arch. intr'unu casu concretu specialu, la alegerea de protopresviteru in protopresviteratulu Zarandului, a intaritu cu respectu la sciintie de protopresviteru pre Moise Lazaru care a intrunitu numai minoritate de voturi, si nu pre celu cu maioritaea de voturi, precandu pentru tractulu nostru ven. cons. arch. nu se mai pot' tenné de acestu principiu dej'a stabilitu si prin lege, caei noa ni intari de adm. ppescu pe celu mai necalificatu concurentu, fora nici unu respectu favorabilu la dovedit'a calificatiune sciintifica a lui N. Prostenu.

Multu am suspinat'u si astadi inea reu ne tanguimu pentru acesta dejosire a tractului nostru insemnatu. — (Finea va urmá.)

De langa Bocsia, (in Carasiu,) 13 iuliu v.

(Faptele bune sunt demne de lauda. Omulu bunu, casi celu reu, trebuie aretatu lumii.) Despre domni officianti preste totu, era mai alesu despre cei ce au de lucru cu poporulu, totu numai rele amu auditu si cetitu in acestu dtariu. Dorere, tote plangerile si vaerările tieraniloru nostri contra functiuniloru sunt triste adevveruri, caei brutalitatea unoru „solgabirei“ n'are margini. Cerculu nostru insa, cerculu Bocsia, l'a feritu Ddieu de acele hiene nesatiouse, si i-a datu unu barbatu de inima si sufletu crestinescu, este dlu Antonescu, celu mai bunu functionariu administrativu in totu comitatulu si noi romanii intr'adeveru ne bucuramu ca prin capacitatea si prin caracterulu seu nepetatu impune strainiloru, er prin sentimentele sale u mane si natiunali atrage stim'a si iubirea poporului. De ar invetiá celu pucinu domni de romanu, magiarisati, de la acestu barbatu, cum se se pot' si se tratadie poporulu! Vremu strictetia — ca a dlui A. — inea nu brutalitatea ce caracterisedia pre cei mai multi oficiali administrativi. Dar se trecu la obiectulu acestei corespundintie.

Indata ce in comunele Iersigu, Vermesiu, Valepai, Barbosu si Dulou se aretá Colera, dlu pretore Antonescu fora intardiare se infacisia cu mediculu in faci'a locului, cercetandu pre toti bolnavii si tote casele, si in totu loculu ordinandu curatiunea, — tote insa recomandandu si demandandu cu vorbe dulci si cu essemple atragatorie, nu cu brutalitate ca altu solgabireu selbatecu! — Dlu A. reco-

ubitori de podobe, in dilele frumose si calde de vera punu pe dinsii tote obiecte de toaleta ce si potu procura; dara indata ce vine timpulu uritu ei se desbraca de vesmintele de dominica, ca s' nu le invechtesca.

Este evidentu ca in casulu acest'a se potu ivi mai multe cause de moburi, si faptele de felulu acest'a sunt forte numeroase.

De securu ca in acesta lupta pentru essistentia nu putemu se nu tennemu socotela de *consideratiuni psihologice*. Lips'a totala a baseloru vietiei politice sociale si religiose a poporeloru selbatece, sentimentulu nepotintiei si alu ruinei loru facia cu civilizatiunea superioara a adversariloru loru, trebuie se le ridice tota elasticitatea spiritului si se le slabesca resistentia. Ei cadu atunci in melancolia si n'apatia si astepta cu o resignatiune de fatalisti ultim'a loru di.

Ori-care ar fi pietatea nostra pentru densi, suntemu detori'a constatá legea naturei, care se implinesce cu o rigiditate de foru: *ras'a cea mai naltu sub punctulu de vedere intelectualu si moralu triumfedia in lupt'a pentru essistentia si gonese ras'a inferioara*.

Nu este ore unu atacu asupra mediloce-loru de essistentia ale unei natiuni candu alt'a i contesta dreptulu d'a se organisa cum i convine?

Intr'adeveru destinele poporeloru, precum am dis'o deja, depindu in mare parte de calitatile loru innascute, de valorea fisica si morala a fie carui individu in parte, de particularitatile raseloru si de maniera cum s'au desvoltatu in cursurile timpuriloru.

Starea sociala a unui poporu in ori ce epoca este resultant'a ambitiuiloru, a intereseloru, a temeriloru, a maneloru, a simpatieloru cotatiuniloru cari au traitu si a celor'a cari traiescu inca.

Modificatiunea naturei morale a omeniloru, produsa gradatu prin actiunea continua a disciplinei sociale este principala cauza nemediata a progresului sciintieloru.

Umanitatea cu catu naintedia, devine mai puternica si mai apta pentru vietia si si prepara unu viitoriu mai bunu decatu acelu alu creaturei isolate.

Speciele animale si vegetale disparu. rase intregi sunt distruse, dar umanitatea nu numai remane, ca merge nainte cu o putere ne'ncetatu intinerita.

Totu asia este si cu sciintia; da, sciintia da ne'ncetatu o vietia noua umanitati; ea impune in fie care dina spiritului nooe obligatiuni, si deschide ne'ncetatu cai nooe civilizatiunii.

Ceea ce este mai pretiosu in omu este sciintia. Se ne grupamu uniti cu totii imprejurulu acestui *paladiu*.

Sciintia nu siovaie, nu da inderetu, devis'a sa este: *nainte!*

Se naltiamu sus in timpuri furtunose drapelulu, pe care sunt scrise aste cuvinte stralucitorie: *sciintia si libertate!* caci numai prin acestu semnu vomu invinge.

(„Revista contimpurana.“ Resumatulu dupa o conferintia tennuta in sal'a Athenoulu din Bucuresti.) *D. Avanesu.*

menđă bolnavilor s'e-si cumpere medicamente, 6mieni in sa se plangeau, cã n'ici ce mancã n'au. dar s'e-si mai cumpere medicamente. Din ac'asta trista imprevizurã, dl. A. conchiã mã reprezentãntiile com. si le indemnã ca t6te trebuințiele bolnavilor seraci si t6te midil6cele pentru delaturarea Colerii s'e se procure cu bani din lad'a comunala. Apoi a alesu cãte doi-trei 6meni de „vizitatori“, cari in loculu medicului au a merge pre fie-care di cãte de 2-3 ori la bolnavi cu medicamente si alte trebuinție.

Ingrigirile si ustenelele dlui *Antonescu* sunt binecuvantate de Ddieu, cãci in urm'a dispusetiunilor sale casuri de m6rte din cauz'a colerii au fostu numai in d6ue comune, precãndu in celelalte comune toti bolnavii s'au insanatosiatu.

Ore dd. *Leitner* din Fagetu, *Lazaru* la Birchisii si alti domni solgabirei n'ar pot' luã esemplu dela dl. A. si prin ascemenu dispusetiuni s'e delature morburile epidemice ce prasedia in cercurile loru intr'unu gradu de te imfioredi? — Afora de aceea, rogãmu pre domni de camitatu, 6ra pre dd. solgabirei cu deosebire, s'e iee esemplu dela dl. A. in oficiu si portare-li cu poporul, cãci prin portarea loru de pan'acuma ar'eta cã sunt inca f6rte primitivi in cultura.

S'e trãesca dl. *Antonescu*, Ddieu s'e ni-lu tiena sanetosu multi, multi ani. — Unulu din cei fosti bolnavi de colera.

Vinga, in iuliu 1873.

(Unu volniciosu esecutoru de dare in comun'a Monostoru la 2 aug.) nou in comun'a Monostoru din batranietie au fostu 2 preoti. Unulu dintre ei, *Arcadie Popoviciu*, reposandu in anulul 1863 a remasu restantu pre sesiunea parochiala cu o contributiune de 259 fl. 97 cr. care sumã, des' dupa m6rtea lui prin antistia comunala s'a vindutu t6ta averea miscat6ria, nu s'a detrasu si asia a remasu si pan'astadi totu ca detoria.

Urmandu de preotu in aceasi parochia fia-iertatulu meu parinte *Antoniu Todorescu*, carele pan' la m6rtea sa in 172 a solvitut6te dãrile de dupa aceasi sesiune, precum se p6te ved' din cãrtille de dare, va se dica dela intrarea sa in parochia si dela inceperea folosirii aceleiasi sesiuni par. pana la m6rtea sa, respective pana la finea anulul 1872 cu nimicu este restantu si prin urmare pentru restulu de mai sus, care n'a remasu dupa elu, si desi in caus'a ast'a — fiindu ingreuiata sessi'a parochiala ca proprietate a bisericii, in nefiint'a de avere dupa reposatulu preotu *Arcadie Popoviciu* — s'au facutu dispusetiuni din partea ministeriului, ca restulu sus citatu s'e se solvedie din cass'a bisericii, ceea ce insasi comun'a — d'eca mi aducu bine a minte — cu ocaziunea impacatiuni romanilor cu serbii din 1872 a primitu asupra sa; cotusi esecutorele de dare *Nagscha* in 2 aug. n. fiindu eu in cas'a tatalui meu, tocmai pe candu gatasem cu traeratulu bucatelor si le asiediasem in podu — cari bucate sunt din pãmentulu meu propriu, pre la mediadi insocitu de doi barbati din antistia comunala se presintã in cas'a tatalui meu si aretandu mi sum'a de 259 fl. pretinse dela mine 70 cubule de grãu in tipu de pemnu.

La ac'asta pretensiune a esecutorelui — dupa ce i-am deslucitu t6ta tr'eba si dupa ce i-am spus, cã cu mine ca celu ce n'am fostu preotu in Monostoru si ca celu ce nimicu afora de contributiunea curinte — nu datorescu statului — n'are nimicu si prin urmare nici ire dreptu a-mi secestrã bucatele, pana candu ansa voui documentã, cã nu tat'a-meu datoresce sum'a pretinsa, l'am imbiatu s'e prim'essa de pemnu cas'a remasa dupa tat'a-meu. Ac'asta imbiare a mea in sa n'a voitã a o acceptã, ci a pornitu oblu spre podu la bucate, de unde in sa l'am coboritu. Asia vediendu cã nu-si p6te esecutã planulu, s'a indepartatu.

Ei dar ce se vedi! Dupa mediadi fiindu d'ra sambetei si trebuindu eu s'e mergu la *Vinga* pentru celebrarea vecernei, esecutorulu insocitu de 3 serbi, tocmai contrari mie si tatalui meu, dupa 2 ore pandindu indepartarea mea, ca niste banditi mersera cu 4 cocij in cas'a tatalui meu — — — — — unde pe langa t6te rogãrile mamei si sororei mele se suira in podu, incarcã t6te bucatele

din siepte jugere dupa placulu loru si le transportara in ambariulu satescu.

Contra ac'estei arbitrarie si nedrepte pemnorãri am recursu la directiunea financiala din Timisi6ra, carea mi-a promis u cã o va nimici ca actu nelegale, — in sa pana astadi numai cu promisiunea am remasu, si stau cu frie'a in spate cã intr'o buna diminetã o s'e mi-se vinda bucatele — pentru nici o detoria.

Audi, onorate publicu cetitorii! Audi si vedi genialule ministru de finantie, *Kerkãpolyi*, ce suboficiali ai, cum procedu ei cu unu preotu — dar inca cu poporul! 6ta asia 'si incarcã pusnarile cu stercerea poporului si 'lu aducu la s'epa de lemnu! Ore, domnule ministru, de me intornãmu de pre cale n'a-poi si dedeamu peste ei in podu, 6re nu cu totu dreptulu ar fi trebuitu s'e-i i'eu de peptu si ca pe lotri s'e-i scotu afora? Vedeti, dloru, cum ne aduceti in ispite, cum din 6meni pacinici si credintiosi Tronului, ne faceti rebeli cu sil'a!

Auditi si vedeti voi, cei necredintiosi „Albinci“, cãte suferu poporul, vedeti in ce tabera v'ati bagatu! credeti acuma cã cuventulu „Albinci“ trupu s'a facutu! intorceti-ve, fii rataciti, pana n'a cantatu cocosiulu, de trei ori, — cãci mai tardiu vai de voi!

Pre candu vianu a aduc' in publicitate acestu actu de violentia, nu potu retac' a nu cere atentiunea dlui ministru de finantia *Kerkãpolyi*, si deodata a-lu si interpelã, cã 6re are cunoscintia despre procedur'a oficialor si suboficialilor de dare, si 6re amasuratu chiamãrii sale vighi'edia elu cu rig6re asupra acolor'a carii prin procedur'a loru nu numai cã sarãcescu tier'a si poporul, ci deonestã chiar si auctoritatea statului si a Tronului? 6ra de n'are cunoscintia, s'e scia de aci si s'e puna capetu brutalitãtii unoru subalterni ai sei. 6ra d'aca dl. ministru nici acuma nu va s' scia si s'e cun6sca actele de violentia, atunci dd. deputati nationali ai nostri binevoiesca a le aduce nainte in parlamentu.

Antoniu Todorescu,
preotu romanescu in *Vinga*

† Necrologu.

M6rtea — n6ã romanilor intr'a-deveru ni este dusimana si ni se ar'eta de unu timpu in c6cia intru t6ta crudimea si nesatiulu seu. In cei doi din urma ani ni luã pre cei mai buni dintre cei buni fii si natiiunei, luciferii trecutului si presintelui nostru. In nesatiulu si nemil'a ei in sa ni rap'i si pre multi dintre generatiunea n6ãra juna sperantia viitorului, si continua inca a rap'i pre cei mai vigurosi din falangea junimeii:

ROMULUS PREDÀ,

doctorandu in drepturi (depusese deja d6ue rigor6se) si candidat u de advocatu, din *Lugosiu*, dupa patime de unu dimetate auu, in 5 aug. n. pãresi ac'asta lume, in etate de 27 ani, la scald'a de la *Fured*, unde mersese pentru a-si cautã de sanetate, dar unde nefiindu nici sufletu de romanu n'avea pre nimenea, cine s'e-lu mangaie cu cuventulu si s'e-lu ajutore cu fapt'a. — Reposatulu a fostu unulu dintre cei mai eminenti studinti ai nostri, — si-a facutu studiale cu o profundime ca pu- cini altii, desi din copilãria sa s'a luptatu cu grele lipse materiali.

Condurerea si gelea ce o semte intr'6ra junimea romana, s'e mangaie pre doiosii parinti si reposatulu intru machinirea si desperatiunea loru, 6ra noi i dicem din sufletu sinceru:

Fia-i tierin'a usi6ra si memori'a binecuvantata!

Spre scire si acomodare fratiloru investiatori din trãptulu *Chisineului*.

Din caus'a epidemiei domnit6rie in cerculu nostru, confer'ãtia convocata prin subscrisulu — in numerulu 57 alu acestui diariu — se amana. pre unu tempu nedeterminatu —

Socodoru, 1/13 augustu 1873.

Joane Savonescu, m. p.
docinte si presied. conf. inv.

Responsuri:

Dl. *I. A. in Chit.* Traducerea e buna si Ti multiamu pentru atentiune, ni este in sa cu nepotintia publicares unui „*Roman*“ asia de lungu mai vertosu acuma, in absentia dlui Redactore —

Dl. *Roca*, in Orade: Actele reclamate nu ni s'au datu intre celelalte arthie.
Redact. inter.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu.

La fundatiunea *Annei Alexandrovicei din Lugosiu* pentru ajutoriulu studintilor romanu, se afla de datu trei stipendia anuale de cãte 100 fl. v. a. pre anulu scolasticu 1872/3 sub urmat6rielo conditiuni, basate pre punctulu 7 alu testamentului fundat6riei:

1. Concurentele are s'e doved'esca cã este studinte seracu, de confesiunea gr. or. si de parinti locuitori in *Lugosiu*.

2. Estranei numai acei potu concure, cari pe langa calitãtile rocerute in pct. 1. vor dovedi rudenia cu reposat'a fundat6ria.

3. Concurentii, chiar si cei ce au avut stipendia in anulu scolasticu 1871/2, au s'e alature la concursu testimoniulu comunalu despre paupertatea parintiloru, legitimare despre frecuentarea clasei proximie incheiate si dela celu mai deaprove medicu comitatensu atestatu despre starea sanetãti sale.

4. Terminulu pana candu t6te recursele postalmitate francate, au s'e fia ajunse la presiedintele de ordine, ras. d. protopresbiteru *Georgiu Pesteanu in Lugosiu*, este diu'a de 3/15 septembrie 1873.

1-3

Epitropi'a.

Concursu.

pentru o carte de cetire romana.

Consiliulu judetianu alu judetiului *Iassi* votandu unu premiu de 2500 lei noi (d6ue mii cinci sute) pentru o carte de cetire, carea se va gasi mai buna pentru usulu sc6leloru primarie rurale, — subsemnatulu prefectu alu judetiului *Iassi* publica programulu urmatoriu, dupa care, aceea carte trebec elaborata:

I. Cartea s'e fia destinata pentru copiii cari sciu ceti, prin urmare s'e nu cuprinda abecedariu. —

II. Ortografi'a s'e fia fonetia, precum este d. e. in n6u'a metoda de scriere si cetire a dloru *Grigorescu Craanga* si *Racãanu*, s'eu in „*Converdiri literarie*“ cu observare, cã este de doritu ca *U* scurtu s'e lipsesca cu totulu.

III. Celu multu o c6la de tipariu s'e fia scrisa in caractere cirilice, parte n6ue, parte vechi. —

IV. Cartea s'e cuprinda *Poesii*, *Proverbe*, *Povesii*, *Parabole*, mai alesu din biblia; descrieri geografice cu deosebire ale tieriei; descrieri cosmografice si meteorologice, descrieri din natur'a neorganica, descrieri de plante si animae; descrieri relative la economi'a comica si rurala la industria si comerciulu, bucãti din istori'a patriei, o bucata de cetire cu motiuni elementare despre comuna. districtu si statu. —

T6te aceste materie vor trebui alese astfelu, in cãtu s'e fia potrivite cu intielegerea copiloru, si s'e le infacisiedie modeluri de limba si de stilu simplu si corectu. —

V. Cartea s'e cuprinda 15-20 de c6le ti parite. —

Pers6nele ce ar dori s'e se presinte la concursu vor trebui s'e-si tramite manuscrispete dloru in terminu de unu anu de dile, cu inceperu dela St. *Georgie* 1873, adeca pana la santulu *Georgiu* 1874. —

Manuscrispete vor fi sigilate si adresate comitetului permanente, avendu atãtu pe plicu, cãtu si pe manuscrispu unu semn vidibilu, cunoscutu numai autorului.

Pretiuulu sus mentionatu se va dã indatu autorului cartei ce se va gasi mai buna. —

Dreptulu de proprietate romana a autorului cu acea restringere ca din antai'a editiune ce se va tipari cu spesele judetiului, ac'ast'a s'e-si traga cheltuelele de tipariu. —

Otarirea comisiunei ce va fi insarcinata cu essaminarea acestui uvrãgiu, se va publica prin jurnalele cele mai respãndite.

Iassi, in 21 aprilu 1873.

Prefectur'a si directiunea

Concursu.

Devenindu postulu medicalu a Comunei *Otlaca* in vacantia, din imputernicirea representantiei comunale subscrie, prin ac'asta publicãmu concursu de nou: deci toti acei domni medici, cari sunt prevediuti cu diplome de doctori in medicina si posedu limbã romana, — si voiescu a concurge la postulul ac'ast'a, s'e binevoiesca a si substerne recur-surile sale catra subscris'a *Antistia* pana in 31 augustu a. e. au pe calea postalã, au in pers6na.

Salariulu anualu este 800 fl. si pentru t6ta visit'a 20 cr.

Otlaca, 4 iuliu 1873. 2-3
16deru Bradu m. p. *Petru Suciu* m. p.
jude. notariu.

Concursu.

Pentru intregirea postului invetiãtorescu din comun'a gr. or. rom. *Foeniu*, comitatulu *Torontabu*, protopresbiteratulu *Ciacovei*, se escrie concursu prin ac'ast'a pana in 26 augustu a. e. st. v. in care diua va fi si alegerea. —

Emulumintele sunt in bani gat'a: 3000 v. a. dela comuna, si 40 fl. dela *Ilust. Sa Dn. Andreiu Mocioni*, 2 jugere de pãmentu aratoriu, 2 orgii de lemne, 8 de paie, gradina pentru legume si cortelu liberu. —

Doritorii de a ocupã acestu postu, sunt avisati a-si motiva recursele loru conform dispusetiunilor statutului org. bisericescu si adresate Comitetului parochialu a-le tramite *M. on. D. Alexandru Popoviciu*, adm. protopopu in *Fizesiu* per *K6nigsgnad*.

Foeniu, in 22 iuliu 1873.
2-3 Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu adm. protopopescu

Concursu.*)

Pre anulu scolasticu 1873/4 se escrie concursu pentru d6ue stipendia din fundatiunea lui *Gozdu* de cãte 300-400 fl. eventualuminte, adeca la casu de promotiune dintr'unu stipendiu mai mic intr'unulu mai mare; pentru d6ue de cãte 100-200 fl. pentru ascultatorii de sciintiele medicali, tehnice si juridice preferindu-se intre asemenea calificãti ascultatorii de medicina si tehnica.

Competitiã s'e si indreptezu petitiunile concursuali, intr'unite cu atestãtele de botezu, de paupertate si de studiu catra reprezentantia fundatiunei lui *Gozdu* (*Pest*, *Vãroshãztér* 8 sz.) pana la 15 sept. c. n. a. e. descoperindu totu deodata, d'aca mai trage de undeva unu stipendiu s'eu nu.

Totundeodata se prov6ca stipendia ac'estei fundatiuni, ca pana la sus atãtsulu terminu s'e arete rezultatulu studioru din anulu trecut, pentru cã la d'ca contra, stipendiuulu avutu s'e va confãalta.

Pest, in 6 aug. 1873.
Representantia fundatiunii lui *Gozdu*
Georgiu Mocsonayi m. p.
presiedinte.
Cav. de Puscariu m. p.
notariu.
2-3

Concursu

Se publica de nou in urmare otãrii comitetulu parochialu din 22 iuliu a. e. st. v. pentru postulu invetiãtorescu din com. *Partosiu*, protopresbiteratulu *Ciacovei*, pana in 8 septembrie 1873 st. v. in care diua va fi alegerea.

Emulumintele sunt in bani: gata 3000 v. a. 6 orgii de paie, din care are a se incl'ã si scol'a, 3 jugere de pãmentu aratoriu, 3 jugeru gradina estravilana, 20 cruceri de siccare inmormentare, cortelu liberu si g'dina de legume. —

Doritorii de a ocupã acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele loru bine struite amesuratu statutului Org. si adresate respectivului comitetu parochialu catra *Alexandru Popoviciu*, adm. protopopescu in *Fizesiu* per *K6nigsgnad*.

Partosiu, in 22 iuliu 1873. 3-4
Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu adm. protopopescu

*) Celelalte diurnale potu reproduce ac'asta scriere de concursu. *Repress.*